

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**ДАЙДЖЕСТ
УКРАЇНЬСЬКОЇ ГЕЛЬСІНЬСЬКОЇ СПІЛКИ З ПРАВ ЛЮДИНИ (УГСПЛ)
ВИПУСК № 1(64), [ПРОГРАМА USAID «ПРАВА ЛЮДИНИ В ДІЇ»](#)**

Жовтень 2020

ЗМІСТ

РЕАЛІЗОВАНІ В РАМКАХ ПРОГРАМИ ЗАХОДИ	2
МОНІТОРИНГ, АНАЛІТИКА ТА АДВОКАТУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ	2
БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА	6
ПРОСУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НАВЧАННЯ В СФЕРІ ЇХ ЗАХИСТУ	7
ГОЛОВНІ НОВИНИ В СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ	8

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ**

РЕАЛІЗОВАНІ В РАМКАХ ПРОГРАМИ ЗАХОДИ

МОНІТОРИНГ, АНАЛІТИКА ТА АДВОКАТУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Умисне затягування банком судового розгляду кримських позовів, свідоме повідомлення неправдивих відомостей суду та спроби уникнути виконання своїх зобов'язань: на що ще може розкрити очі «кримська» справа Приватбанку

Хоча постановою Національного банку України №31 від 17.03.2020 р. й було [прибрано](#) певні дискримінаційні норми проти кримчан у сфері користування ними фінансовими послугами та повернуто їм статус резидентів України, про повне відновлення їх порушених прав годі й казати. Мова йде хоча б про неповернуті депозити мешканців тимчасово окупованого Криму у найбільшому державному банку – Приватбанку, і це лише верхівка айсбергу, як повідомила юристка УГСПЛ/Програми USAID «Права людини в дії» [під час презентації](#) нашого нового дослідження щодо законності дій цієї фінустанови (а отже й держави як такої).

«Кримська» справа стосується кожного, тому ще це системне, відверте порушення законодавства України, яке було розпочате керівництвом комерційного Приватбанку, але було повністю, без змін, продовжено керівництвом державного Приватбанку», – запевняє вона. А ось чому саме – пропонуємо всім небайдужим зануритися у вивчення вже [самого звіту](#), який базується на численних зверненнях до нашої профільної громадської приймальні ще з 2014 року, та який також пропонує ошуканим кримчанам шляхи боротьби за свої права.

На додаток ось ще декілька інфографік, які ілюструють цифри та факти на підтвердження розмаху проблеми – [один](#), [два](#), [три](#).

СТАТИСТИКА СУДОВИХ РІШЕНЬ

2970 РІШЕНЬ ВИНЕСЕНО УКРАЇНСЬКИМИ СУДАМИ ЗА ПОЗОВАМИ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПРО ПОВЕРНЕННЯ КОШТІВ З КРИМСЬКИХ РАХУНКІВ, ЗГІДНО ДАНИХ ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ СУДОВИХ РІШЕНЬ УКРАЇНИ

2854 РІШЕННЯ В ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ (ЗА ПОЗОВАМИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ), З ЯКИХ

З усіх рішень приблизно 3/4 винесено на користь позивачів, 1/4 на користь відповідача, тобто Приватбанку

116 РІШЕНЬ В ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВАХ (ЗА ПОЗОВАМИ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ), З ЯКИХ

Примітка: аналіз даних єдиного державного реєстру судових рішень України може бути не точним через рівні алгоритми пошуку, тому фактична кількість судових справ може незначним чином відрізнятися від наведених даних

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Прикордонний Довжанськ став першим зафіксованим пунктом перекидання в Україну російської військової техніки та живої сили, кажуть документатори

Побачив світ звіт Центру документування УГСПЛ/Програми із серії «Історія одного міста» – цього разу про Довжанськ Луганської області (відомий як Свердловськ до перейменування у 2016 р.) зі свідченнями свідків та іншими фактами, що підтверджують перекидання кремлівських збройних сил задля загарбання українського Донбасу.

У звіті також надано списки ідентифікованих загиблих за час окупації міста та однойменного району: 22 цивільні особи, 65 українських військових, 10 представників незаконних збройних формувань. Почитати звіт та почути розповідь свідка подій можна [за посиланням](#), де також є повний перелік звітів з серії «Історія одного міста», які є частиною зусиль УГСПЛ/Програми за захист права на правду як складової частини національної моделі перехідного правосуддя.

Про те, як саме правозахисники УГСПЛ/Програми документують злочини РФ на Донбасі, можна додатково

дізнатись з [матеріалу німецького видання Deutsche Welle](#).

Доповідь Робочої групи ООН з питання про використання найманців як засобу порушення прав людини та протидії здійсненню права народів на самовизначення

Може хтось ще сумнівається, що Росія активно використовує найманців аби воювати проти українських сил на Донбасі, але зазначена робоча група ООН сумнівів, здається, [вже не має](#). Тішимося, що довести це, серед іншого, допомагали ґрунтовні тематичні звіти УГСПЛ/Програми USAID – див. нижче.

Українською: <https://bit.ly/3kQkfyZ>
Англійською: <https://bit.ly/3oLIUYB>

Українською: <https://bit.ly/3iR4TIs>

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Одним реченням. Заходи в рамках Програми USAID та за участі її експертів, які спрямовані на подолання наслідків збройного конфлікту та окупації

- Наші партнери з Регіонального центру прав людини запровадили новий формат експертних дискусій під назвою «Crimean UpShot» для обговорення спричинених окупацією Криму проблем – [перша зустріч](#) була присвячена примусовій паспортизації кримчан Росією.
- У продовження теми, керівник Програми USAID Тарас Цимбрівський [поділився](#) з телеканалом «Суспільне Крим» думками щодо примусової колонізації півострову Кремлем, паспортизації його жителів попри власні ж російські норми та здоровий глузд, а також щодо необхідності й надалі документувати ці та інші порушення прав людини.
- Відбулась [презентація](#) з питань амністії та люстрації та їх ролі в українській системі перехідного правосуддя. Серед іншого, автори віддали належне ініціативам, що сприяли, надихали або зробили внесок в процес запровадження правосуддя перехідного періоду.
- Виконавчий директор УГСПЛ Олександр Павліченко надав коментар стосовно мілітаризації Криму Росією, зокрема щодо [мілітаризації дітей](#) у порушення міжнародного гуманітарного права та використання методів пропаганди.

Прокуратура АРК і правозахисники повідомляють, що надіслали до Гааги дані про мілітаризацію дітей у Криму

[З сайту «Крим.Реаліі»](#)

- Деокупація населення не менш важлива, ніж деокупація територій, про що свідчить [цей пост](#). Він розповідає про долю звичайних людей на Донбасі та, сподіваємось, зможе вплинути на зміну думки тих, хто досі впевнений, що всі мешканці тимчасово непідконтрольної території є вороже налаштованими.
- В контексті створення окремої багаторівневої¹ міжнародної діалогової платформи для підвищення уваги до теми Криму (паралельно з орієнтованою на Донбас Тристоронньою контактною групою), звертаємо увагу на кілька публікацій. Вони свідчать про те, що ідею Кримської платформи вже підтримала ціла низка іноземних країн, включаючи [США та](#)

¹ За [словами](#) Першої заступниці Міністра закордонних справ України Еміне Джапарової, платформа працюватиме на кількох рівнях: перший – найвищий політичний рівень за участі глав іноземних держав; другий – рівень міністрів закордонних справ та міністрів оборони; третій – міжпарламентський рівень; четвертий – рівень експертів.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

[Польщу](#), [Словенію та Великобританію](#), а також [Туреччину](#); крім того, ідея [була позитивно сприйнята](#) представниками ЄС та НАТО.

- Заглиблюючись в тему прощення як частини процесу правосуддя перехідного періоду, наша експертка з законотворчої діяльності [поділилась думками](#) щодо люстрації, яка має допомогти відфільтрувати тих, хто тільки співпрацював з окупаційною владою, від військових злочинців та інших осіб, що не можуть бути пробачені.
- [УГСПЛ солідарна](#) з позицією Уряду України, що водопостачання до тимчасово окупованого Криму, де розташовані принаймні 32 тисячі російських військових, не має бути відновлене до повної деокупації півострова. При цьому наші дії спрямовані на реінтеграцію населення Криму, в тому числі шляхом надання кримчанам [безкоштовної правової допомоги](#).
- У співпраці з Міністерством закордонних справ, Посольством Словацької Республіки в Києві та іншими союзниками УГСПЛ виступила співорганізатором двох паралельних [фотовиставок](#) «Крим у об'єктиві фотографів, яких переслідують, 2016-2020 роки» на Безпековому форумі «GLOBSEC-2020» та в Словацькому парламенті ([додаткові посилання 1](#), та [посилання 2](#)).

З сайту інформаційного агентства "Укрінформ"

Інші новини УГСПЛ у цьому напрямку:

- [Заява правозахисних організацій](#) з приводу застосування каральної психіатрії до незрячого кримчанина Олександра Сізікова. УГСПЛ приєднується та рішуче засуджує дії Кремля та разом з іншими закликає як національні органи, так і міжнародні уряди та організації активізувати зусилля зі звільнення всіх політичних в'язнів, а також посилити тиск на лідерів РФ через їх свавілля.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА

[Мережа громадських приймалень УГСПЛ](#) продовжує надання безоплатної правової допомоги (в т.ч. у формі виїзних засідань у віддалених районах), проведення інформаційно-просвітницьких заходів в сфері прав людини, а також документування воєнних злочинів та порушень прав людини, пов'язаних з конфліктом. USAID в рамках програми «Права людини в дії» підтримує діяльність громадських приймалень (ГП) в містах [Торецьк](#), [Маріуполь](#), [Краматорськ](#) та [Покровськ](#) Донецької області, [Станиця Луганська](#), [Суми](#) та Дніпро, які надають допомогу постраждалому від конфлікту населенню, Київську [об'єднану приймальню](#) з питань Криму та Донбасу, а також спеціалізовану приймальню з кримських справ у Херсоні.

Підвищення обізнаності громадян з питань захисту їх прав та інші теми, дотичні до діяльності Програми USAID

- 1000 гривень щомісяця можуть отримувати студенти-переселенці денної форми навчання закладів вищої освіти та учні закладів професійно-технічної освіти – на цьому [наголошує](#) координаторка громадської приймальні УГСПЛ в Сумах.
- З приводу Міжнародного дня людей похилого віку сумська приймальня в черговий раз привертає увагу суспільства до проблем упередженого ставлення стосовно людей золотого віку, а також поступово руйнувати стереотипи, які пов'язані з їхнім життям, вирішувати проблеми, з якими вони стикаються (зокрема й «переселенські»).
- Наші юристи з Дніпра різними засобами – від звернень до національних судів до подання позовів до Європейського суду з прав людини – невпинно допомагають тим, хто вижив в пеклі збройного конфлікту на Донбасі, але втратив близьких людей або останнє майно. Подробиці – у [пості](#), який, поміж іншим, розповідає як про небажання українського уряду допомагати цим людям, так і про скоєння Кремлем воєнних злочинів на території України.
- Оскільки пандемія призвела до нових юридичних проблем для ВПО, наші юристи пояснюють, на що люди можуть розраховувати, навіть, в умовах ситуації з COVID-19. Так, підняте в недавньому [пості](#) питання стосується отримання пенсій та інших соціальних виплат в умовах карантину.
- Верховна Рада ухвалила закон щодо звільнення від сплати туристичного збору ВПО – [розбиралася у питанні Краматорська приймальня](#).
- Маріупольська ГП [надає роз'яснення](#) щодо працевлаштування ВПО у випадку втрати трудової книжки.
- І знову про наболіле: [як отримати компенсацію](#) за житло, що зруйноване внаслідок бойових дій на сході країни.

Правова допомога постраждалим від збройного конфлікту та окупації

- *Чиновники зрозуміли помилку та призначили гроші на дитину переселенців*
Сумська ГП [допомогла](#) новонародженій дитині, яка, як і її матір, є ВПО, отримати законні грошові виплати, незважаючи на те, що дитина народилась вже після переселення з тимчасово окупованої території. Після того, як переселенка після нашої безоплатної

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

консультації повернулась до держоргану вже «озброєна», спеціалісти місцевого Управління соціального захисту населення погодилися з доводами, а УГСПЛ – не довелось звертатися до суду для захисту прав дитини та жінки.

- *Дніпровська приймальня звітує про перемогу над Пенсійним фондом України у прецедентній справі щодо виплати пенсії*

[Суд постановив](#) виплатити переселенцю-патріоту з інвалідністю з Луганської області пенсійний борг, що накопичився за майже 6 років, які чоловік провів в ОРДЛО. За словами юристів Програми USAID, унікальною цю справу робить те, що суд вперше, спираючись на міжнародне право, визнав видані на непідконтрольній території медичні довідки в якості доказів. Це може стати прецедентом у інших подібних справах ([додаткове посилання](#)).

ПРОСУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НАВЧАННЯ В СФЕРІ ЇХ ЗАХИСТУ

УГСПЛ продовжує організацію навчальних заходів з прав людини, а також бере участь в розробці комплексної національної політики в галузі освіти у сфері прав людини. Ця діяльність здійснюється в рамках Всеукраїнської освітньої програми «[Розуміємо права людини](#)» (РПЛ)², яка в даний час є єдиною неформальною системою освіти, що має матеріальну базу для своєї діяльності – Освітній дім прав людини в Чернігові (ОДПЛ-Чернігів).

Збереження історичної правди для майбутніх поколінь про розв'язаний Кремлем збройних конфлікт

- Як працювати з темою збройної агресії Кремля проти України: в проведеному 16 жовтня вже третьому тематичному [вебінарі](#) взяли участь 30 освітян, які мали можливість ознайомитись з методичними рекомендаціями, підготовленими експертами Програми USAID на основі [тематичних звітів](#) з серії «Історія одного міста».
- У Білій Церкві Київської області Програма USAID спільно з Коаліцією громадських організацій та ініціатив «Справедливість заради миру на Донбасі» [провела](#) для представників місцевого гуманітарно-педагогічного коледжу презентацію аналітичних матеріалів, зібраних під спільною назвою «Місто, з якого почалась війна» та присвячених місту Слов'янську Донецької області.

² Заснована в 2007 році, програма спрямована на інкорпорування цінностей та принципів прав людини в систему формальної освіти, а також розвиток неформальної освіти прав людини, таким чином сприяючи культивуванню культури прав людини, зміцненню поваги до верховенства права в Україні, сприянню міжкультурному порозумінню та принципам мирного вирішення конфліктів. Наразі РПЛ нараховує понад 3500 випускників зі всієї України.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Триває навчальний курс для практикуючих правників

Учасники навчального курсу «Захист прав людини в умовах збройного конфлікту в Україні» протягом восьми місяців проходили дистанційне навчання, під час якого детально розглядали зміст міжнародного гуманітарного права (МГП), а також співвідношення МГП і міжнародного права прав людини. В той же час оскільки всі учасники курсу є практикуючими правниками – адвокатами та суддями – важливо не тільки надати нові теоретичні знання, але й відпрацювати практичні навички для подальшого застосування у професійній діяльності. Отже, [під час очного семінару](#) в якості

практичних кейсів було обрано вкрай резонансні справи збиття Боїнга МН17 та захоплення українських моряків в Керченській протоці.

П.С. Санітазерами користуємось постійно, приміщення провітрюємо регулярно, обов'язково відстежуємо самопочуття учасників та, звісно, слідкуємо за рекомендаціями органів влади стосовно вимог до приміщень під час коронавірусної пандемії.

У правників з регіонів є запит на обговорення перехідного правосуддя

Розуміючи те, що з концепцією перехідного правосуддя доведеться працювати всім, адвокати, судді, прокурори та інші юристи з регіонів вже зараз зацікавлені в ознайомленні з нею та обговоренні основних її елементів. Особливий інтерес викликає перспектива створення в Україні спеціального механізму притягнення до відповідальності за злочини, що вчинені в умовах збройного конфлікту та окупації. Тож УГСПЛ/Програма USAID у партнерстві з іншими стейкхолдерами організували ряд тематичних зустрічей; про що дискутували цього разу в Одесі – [читайте на наших ресурсах](#).

ГОЛОВНІ НОВИНИ В СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ

Генеральний секретар ООН опублікував свою третю доповідь щодо ситуації з правами людини в Криму, Україна, тимчасово окупованому РФ

Доповідь охоплює період з 1 липня 2019 року по 30 червня 2020 року і головним чином базується на моніторингу та документуванні [порушень міжнародного гуманітарного права та міжнародного права прав людини в Криму](#).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Цей дайджест було розроблено завдяки щедрій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках програми «Права людини в дії», яка виконується Українською Гельсінською спілкою з прав людини. Зміст публікації не обов'язково відображає погляди USAID/Уряду США.

У світі, USAID є однією з провідних установ у сфері розвитку, яка виконує роль каталізатора цих процесів та допомагає досягати позитивних результатів. Діяльність USAID є проявом доброчинності американського народу, а також підтримує просування країн-отримувачів допомоги до самостійності та стійкості та сприяє забезпеченню національної безпеки та економічного добробуту США. Партнерські стосунки з Україною USAID підтримує з 1992 року; за цей час, загальна вартість допомоги, наданої Україні з боку Агентства, склала понад 3 млрд. доларів США. До поточних стратегічних пріоритетів діяльності USAID в Україні належать зміцнення демократії та механізмів досконалого врядування, сприяння економічному розвитку та енергетичній безпеці, вдосконалення систем охорони здоров'я та пом'якшення наслідків конфлікту у східних регіонах. Для того, щоб отримати додаткову інформацію про діяльність USAID, просимо Вас звертатися до Відділу зв'язків з громадськістю Місії USAID в Україні за тел. (+38 044) 521-57-53. Також пропонуємо завітати на наш вебсайт: <http://www.usaid.gov/ukraine>, або на сторінку у Фейсбук: <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>.

Програма USAID «Права людини в дії», контактна інформація:

Українська Гельсінська спілка з прав людини

вул. Фролівська, 3/34, Київ, Україна

тел.: +38 044 485 17 92, факс: +38 044 425 99 24

Електронна пошта: t.tsymbivskyi@helsinki.org.ua, веб-сайт: <http://helsinki.org.ua/>